

UNGDOMSUDDANNELSER 8. august 2024

Højere adgangskrav i gymnasiet kan ikke stå alene

Elever med lave karakterer har forskellige karakteristika på erhvervsuddannelserne og de treårige gymnasier. Unge mænd med dansk baggrund klarer sig bedre på erhvervsuddannelserne end i gymnasiet, når man tager højde for baggrundskarakteristika, men for unge kvinder og unge mænd med anden herkomst står erhvervsuddannelserne ikke umiddelbart som et attraktivt alternativ til gymnasiet.

Kontakt

Chefanalytiker

Troels Lund Jensen

📞 28 60 86 42

✉️ tlj@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Troels Lund Jensen

Chefanalytiker

Anton Lykketoft

Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- Elever med et karaktergennemsnit på under 6,0 i lovbundne afgangsprøver fra grundskolen falder i lidt højere grad fra erhvervsuddannelser (40 pct.) end fra de treårige gymnasiale uddannelser (33 pct.).
- Lidt mere end halvdelen (52 pct.) af eleverne, der starter i gymnasiet med et karaktergennemsnit på under 6,0 fra lovbundne afgangsprøver fra grundskolen, er ikke gået i gang med en videregående uddannelse efterfølgende.
- Elever med lave karakterer, der starter på en erhvervsuddannelse, har en svagere social baggrund end unge med lave karakterer på gymnasierne, men baggrunds faktorer forklarer kun en mindre del af frafaldet.
- Unge mænd med dansk baggrund har mindre frafald fra erhvervsuddannelserne end fra gymnasiet. Det forholder sig omvendt for unge kvinder uanset herkomst og for unge mænd med anden etnisk herkomst – selv når man tager højde for baggrundsforhold. 30 pct. af de unge med lave karakterer på gymnasierne har anden etnisk herkomst end dansk.
- Højere adgangskrav til de treårige gymnasier kan ikke stå alene. Mange af de unge, der vil blive berørt af et højere adgangskrav, står i dag med dårlige kort på hånden uanset valg af ungdomsuddannelse. Reformkommissionens anbefaling om at indføre en ny ungdomsuddannelse kan sammen med en styrkelse af erhvervsuddannelserne give bedre muligheder for unge med lave karakterer.

Analysen er lavet i samarbejde med FH.

Om analysen

AE har i samarbejde med FH undersøgt, hvordan unge, der går ud af 9. klasse eller 10. klasse med relativt lave karakterer, klarer sig på ungdomsuddannelserne. Området har fået fornyet fokus, fordi SVM-regeringens ifølge regeringsgrundlaget vil "se på mulighederne for at skærpe adgangen til de gymnasiale uddannelser".¹

Vi har i denne analyse fokus på de unge, der har fået under 6,0 i karaktergennemsnit i lovbundne prøver ved folkeskolens afgangsprøve, og som har påbegyndt en treårig gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse. Frafald og karakterfordeling på de forskellige ungdomsuddannelser er belyst mere indgående i analysen "Lave karakterer spænder ofte ben for ungdomsuddannelsen".

I analysen beskriver vi først sammensætningen af elever på de to ungdomsuddannelser ud fra en lang række baggrundsvARIABLE og viser, hvordan sandsynligheden for at falde fra uddannelserne ser ud på tværs af baggrundsvARIABLE. Herefter prøver vi at besvare spørgsmålet "*hvordan ville frafaldet se ud for gymnasieeleverne, hvis de i stedet havde taget en erhvervsuddannelse?*". Det gør vi ved at benytte en statistisk metode, der hedder entropy balancing. Metoden sikrer, at elever på gymnasiet sammenlignes med elever på erhvervsuddannelserne med samme baggrundsvARIABLE. Metoden er nærmere beskrevet i Boks 1.

I analysen ser vi på de unge, der gik i gang med en ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019. De er typisk gået i gang med uddannelsen i august 2018 og kan følges i op til fem år, til september 2023. Vi har opgjort frafaldsraten fra ungdomsuddannelsen for denne population.

Boks 1: Entropy Balancing

Til denne analyse benytter vi en statistiks metode, kaldet entropy balancing, hvor vi tager højde for forskelle i baggrundskarakteristika mellem de elever med lave grundskolekarakterer, der i dag vælger gymnasiet frem for en erhvervsuddannelse, og hvor vi også tager højde for, at nogle elevgrupper har et højere frafald fra erhvervsuddannelserne end andre.

Entropy balancing tildeler hver person i populationen (her: elever med lave karakterer) en vægt. En elev, der starter på en erhvervsuddannelse, får tildelt en vægt på én, og en elev, der starter i gymnasiet, får tildelt en vægt, der sikrer, at populationen af gymnasielever med relativt lave karakterer som helhed har præcis samme middelværdi på en lang række baggrundsvariabler som eleverne på erhvervsuddannelserne.

Der er også andre forhold, der har betydning for, om man gennemfører en uddannelse, som er vanskelige at måle statistisk. Det gælder f.eks. motivation for det pågældende uddannelsesvalg. I det omfang motivation (og andre forhold, der ikke kan måles direkte) er korreleret med nogle af de baggrundsforhold, der er med i modellen, f.eks. karakterer, trivsel i folkeskolen, forældres uddannelse, psykiske eller fysiske diagnoser og andre sociale forhold, så vil analysen være robust over for de forskelle, der måtte være i motivation eller andre ikke-observerbare forhold. Analysen skal tolkes med forbehold for den usikkerhed, der ligger i statistiske metoder, men giver os et kvalificeret bud på, hvordan elever i gymnasiet alternativt ville klare sig på en erhvervsuddannelse.

Unge med lave karakterer på erhvervsuddannelserne har oftere flere udfordringer

Gymnasiernes formål er at gøre eleverne i stand til at læse en videregående uddannelse. Det er for tidligt at måle en retvisende overgang til videregående uddannelse for elever, der startede i gymnasiet i 2018/2019. Derfor har vi for unge, der startede i gymnasiet i skoleåret 2015/2016 opgjort andelen, der enten ikke færdiggør den gymnasiale uddannelse eller har færdiggjort uden at fortsætte på en videregående uddannelse. Denne årgang kan følges i otte år fra påbegyndt gymnasial uddannelse.

Alle baggrundsvariable er opgjort, før ungdomsuddannelsen er påbegyndt.

Flest unge mænd starter i gymnasiet med lave karakterer

Unge, der har under 6,0 i karaktergennemsnit fra grundskolen, har høj sandsynlighed for at falde fra både gymnasiet og erhvervsuddannelserne. For unge med relativt lave karakterer, der starter på en treårig gymnasial uddannelse, falder 33 pct. fra den gymnasiale uddannelse, og 52 pct. har ikke påbegyndt en videregående uddannelse efterfølgende. På erhvervsuddannelserne er det 40 pct., der falder fra.

I Figur 1 har vi fordelt eleverne med relativt lave karakterer efter herkomst og køn. Unge mænd med dansk herkomst udgør den største gruppe på både gymnasierne og erhvervsuddannelserne. På gymnasierne udgør mænd med dansk herkomst 42 pct. af de unge med relativt lave karakterer. På erhvervsuddannelserne udgør de 62 pct. Unge mænd med dansk baggrund har lavere frafald fra erhvervsuddannelserne end unge med anden herkomst og køn.

Unge med anden etnisk herkomst end dansk udgør knap 30 pct. af de unge med lave karakterer på gymnasierne, men kun 14 pct. af de unge med lave karakterer på erhvervsuddannelserne. Denne gruppe har relativt højt frafald på begge ungdomsuddannelser, men særligt på erhvervsuddannelserne, hvor 58 pct. af drengene med anden etnisk herkomst er faldet fra en erhvervsuddannelse og 53 pct. af pigerne er faldet fra. På gymnasierne er knap 40 pct. faldet fra, mens frafaldet fra gymnasierne blandt unge med etnisk dansk baggrund er på ca. 30 pct. for både unge mænd og unge kvinder.

Unge mænd med dansk baggrund har den laveste overgang fra gymnasial uddannelse til videregående uddannelse. 59 pct. af de unge mænd, der startede på en gymnasial uddannelse, er ikke gået i gang med en videregående uddannelse. Det vil sige, at unge mænd med dansk baggrund oftest færdiggør en gymnasial uddannelse, men ikke læser en videregående uddannelse bagefter.

FIGUR 1

Herkomst og køn

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse, fordelt efter herkomst og køn og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen.

"Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016.

	Andel på gym.	Andel på eud	Frafald fra gym.	Frafald fra eud	Opfylder ikke gym. formål
Unge mænd, dansk herkomst	41,7%	61,8%	31,3%	33,9%	58,6%
Unge kvinder, dansk herkomst	29,3%	24,3%	30,1%	44,3%	45,2%
Unge mænd, anden herkomst	16,8%	9,2%	39,3%	58,0%	53,4%
Unge kvinder, anden herkomst	12,4%	4,8%	37,1%	52,8%	45,2%

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovbundne prøver i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Seks ud af ti unge med lave karakterer starter i gymnasiet direkte efter 9. klasse

I Figur 2 har vi fordelt de unge efter en række oplysninger om deres grundskoletid. Knap 60 pct. af de unge med lave karakterer på gymnasierne er kommet direkte fra 9. klasse. Resten kommer fra 10. klasse.

Blandt de unge på erhvervsuddannelserne kommer 38 pct. direkte fra 9. klasse, og 39 pct. kommer fra almen 10. klasse. 19 pct. kommer fra 10. klasse på efterskole, og fem pct. kommer fra en specialklasse eller specialskole. Her er frafaldet også højest blandt de unge, der kommer fra almen 10. klasse, med 47 pct., og ca. 35 pct. fra de andre skoletyper.

På både erhvervsuddannelserne og gymnasierne er frafaldet højest blandt de unge, der har de laveste karakterer, eller som mangler karakterer. Frafaldet er højere på gymnasierne end på erhvervsuddannelserne for de unge, der mangler karakterer, eller har fået under 4,0 i karaktergennemsnit.

Lidt over halvdelen af de unge på gymnasierne har et karaktergennemsnit på mellem 5,0 og 6,0 fra de lovbundne prøver i grundskolen. De har et frafald på ca. 25 pct. På erhvervsuddannelserne har 37 pct.

under 4,0 i karaktergennemsnit. Det er den største gruppe blandt unge med relativt lave karakterer på erhvervsuddannelserne.

Unge med mest ulovligt fravær i grundskolen falder oftere fra ungdomsuddannelsen

I folkeskolen registreres ulovligt fravær. Vi har opgjort ulovligt fravær for det seneste skoleår, hvor der er registreret fravær. Det er typisk 9. klasse, men kan også være 8. klasse for de elever, der skifter til en efterskole. Elever, der kun har gået i fri- eller privatskole, har vi ikke fraværdata for.

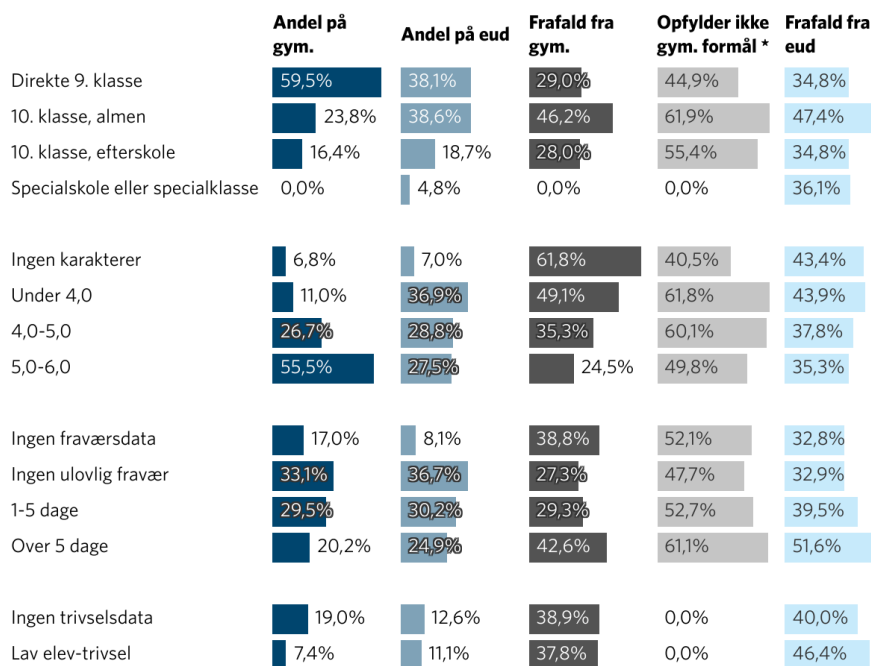
Der er en sammenhæng mellem ulovligt fravær og frafald på ungdomsuddannelserne. 20 pct. af eleverne i gymnasiet har mere end fem dage ulovligt fravær i løbet af det seneste skoleår i folkeskolen. De har et frafald på 43 pct. fra gymnasiet. Blandt elever med lavere fravær er frafaldet på 27-29 pct. På erhvervsuddannelserne har 25 pct. af eleverne med relativt lave karakterer mere end fem dage ulovligt fravær i seneste skoleår i folkeskolen. Her er frafaldet på erhvervsuddannelserne på 52 pct., hvilket også er markant over det gennemsnitlige fravær på erhvervsuddannelserne.

Endelig har vi opgjort resultater fra trivselsmålinger i folkeskolen. Det er igen den seneste trivselsmåling, de unge har deltaget i. Det er typisk i 9. klasse eller 8. klasse. Unge med lav elevtrivsel er identificeret ved ni spørgsmål, hvoraf mindst tre skal besvares overvejende negativt. Definitionen er beskrevet nærmere i UVM's afrapportering "Indikatorer for lav elevtrivsel".² Blandt elever på gymnasierne har ca. syv pct. lav elevtrivsel, og de har et relativt højt frafald på 38 pct. På erhvervsuddannelserne har 11 pct. lav elevtrivsel. Heraf er 46 pct. faldet fra erhvervsuddannelsen.

FIGUR 2

Skoleforhold

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse, fordelt efter skoleforhold og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen.

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovboundne prøvafag i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen. "Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016. *) Halvdelen af de unge fra 2015/2016-kohorten har fraværdata, så tallene skal tolkes med forbehold. Kun hver fjerde har trivselsmåling fra folkeskolen. Derfor er de tal ikke vist.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Unge med diagnoser og sociale risikofaktorer har højere frafald

Vi har også fordelt de unge efter en række sociale og personlige forhold, der er associeret med vanskeligheder ved at gennemføre en ungdomsuddannelse. På tværs af alle "risikofaktorer" er der flere unge med lave karakterer på erhvervsuddannelserne end på gymnasierne.

En større andel af de unge på erhvervsuddannelserne har en svag forældrebaggrund. Flere er vokset op med en enlig forælder, har forældre, der er blevet skilt, har forældre, der er dømt for kriminalitet, har været i alkohol- eller stofbehandling eller har en "svær" psykisk sygdom som skizofreni, borderline eller

bipolar lidelse. Vi har grupperet psykiske diagnoser som "svære" eller "moderate" ud fra en definition benyttet af VIVE i Benjaminsen (2018).³

Der er også flere unge på erhvervsuddannelserne, der har haft en forebyggende foranstaltning i barndommen, har fået stillet en "moderat" psykisk diagnose, der kan være associeret med vanskeligheder, f.eks. angst, OCD, ADHD eller en spiseforstyrrelse. Der er også flere med en autismediagnose eller anden handicapplidelse, og flere der er blevet sigtet for kriminalitet som mindreårige, om end det kun gælder en mindre del af elevgrundlaget på begge typer af ungdomsuddannelser.

Omvendt er der også flere unge på erhvervsuddannelserne, der har haft et fritidsjob i løbet af 7.-9. klasse. Det har 45 pct. mod 39 pct. af de unge på gymnasierne. Fritidsjob er associeret med lavere frafald på begge ungdomsuddannelser.

FIGUR 3

Personlige og sociale baggrundsforhold

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse fordelt efter en række personlige og sociale baggrundsforhold og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen. "Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016.

	Andel på gym.	Andel på eud	Frafald fra gym.	Frafald fra eud	Opfylder ikke gym. formål
Enlig forælder	30,5%	34,3%	38,8%	45,9%	57,1%
Skilsmisse	27,3%	33,4%	35,3%	42,5%	57,5%
Forældre med kriminalitet, misbrug eller svær psykisk sygdom	21,2%	28,8%	37,7%	45,9%	56,3%
Forebyggende foranstaltning	7,8%	18,7%	51,3%	51,1%	65,5%
Psykisk diagnose (fx angst, OCD, spiseforstyrrelse)	5,0%	11,5%	48,0%	49,4%	58,3%
Autisme mv.	1,6%	3,4%	37,5%	42,3%	54,5%
Sigtelse som mindreårig	2,0%	4,6%	50,0%	54,3%	69,2%
Fritidsjob	38,5%	45,1%	29,7%	34,6%	53,9%

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovbundne prøvfag i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen. Kriminalitet tæller både betingede og ubetingede domme, misbrug er behandling for alkohol- eller stofmisbrug, svær psykisk sygdom er skizofreni, borderline eller bipolar lidelse.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Frafald fra begge ungdomsuddannelser er højest i de større byer

Unge med bopæl i en storbykommune eller hovedstadskommune har højere frafald fra både erhvervsuddannelserne og gymnasierne end unge, der bor i land-, opland- eller provinskommuner.

Der er flere unge med lave karakterer på erhvervsuddannelserne end gymnasierne, der bor i land-, opland- eller provinskommuner, mens der er flere på gymnasierne i hovedstads- eller storbykommuner.

FIGUR 4

Kommunetype

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse fordelt efter bopælskommune og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen. "Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016.

Kommunetype	Andel på gym.	Andel på eud	Frafald fra gym.	Frafald fra eud	Opfylder ikke gym. formål
Hovedstaden	30,3%	17,1%	34,4%	45,7%	49,4%
Landkommune	20,6%	27,8%	32,0%	35,2%	53,8%
Oplandskommune	14,8%	20,0%	31,1%	38,4%	54,6%
Provinskommune	22,0%	26,2%	30,0%	38,9%	53,5%
Storbykommune	12,2%	8,9%	37,7%	46,3%	49,3%

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovbundne prøvfag i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Frafaldet er højest blandt unge fra lavindkomstfamilier

Blandt de unge med lave karakterer er der på både erhvervsuddannelser og gymnasierne flest, der er vokset op med forældre med relativt små indkomster. I Figur 5 er forældrenes disponible indkomst inddelt i fem lige store grupper. På både erhvervsuddannelser og gymnasier er 30 pct. af de unge vokset op med forældre med indkomster i den fattigste femtedel. De unge har højere frafald fra både gymnasierne og erhvervsuddannelserne end unge med lave karakterer, der er vokset op med forældre med højere indkomster.

Flere unge med lave karakterer på gymnasierne har forældre med indkomster i den øverste femtedel. Det gælder 14 pct. af de unge med lave karakterer, der starter i gymnasiet og syv pct. af de unge med lave karakterer på erhvervsuddannelserne.

FIGUR 5

Forældres indkomst

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse fordelt efter forældres indkomst og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen. "Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016.

Kvintil	Andel på gym.	Andel på eud	Frafald fra gym.	Frafald fra eud	Opfylder ikke gym. formål
Fattigste femtedel	29,3%	30,3%	41,8%	49,3%	55,6%
2. femtedel	21,8%	24,5%	33,9%	41,6%	52,8%
3. femtedel	19,4%	23,5%	27,8%	33,7%	51,7%
4. femtedel	15,2%	15,1%	26,3%	31,6%	49,1%
Rigeste femtedel	14,2%	6,7%	28,2%	31,4%	48,4%

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovbundne prøvafag i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Unge med faglærte forældre har det laveste frafald på både gymnasiet og erhvervsuddannelser

I Figur 6 har vi fordelt de unge efter forældrenes højest fuldførte uddannelse. Den højeste af forældrenes uddannelser indgår. At have ufaglærte forældre er associeret med højere frafald på både erhvervsuddannelser og gymnasier. 23 pct. af de unge på gymnasierne og 26 pct. af de unge på erhvervsuddannelserne har ufaglærte forældre. På gymnasierne er 37 pct. af disse unge faldet fra, og på erhvervsuddannelserne er 50 pct. af disse unge faldet fra.

Halvdelen af de unge med lave karakterer, der starter på en erhvervsuddannelse, har faglærte forældre, og det samme gælder 38 pct. af de unge med lave karakterer på gymnasierne. På begge typer af ungdomsuddannelser er der lidt lavere frafald blandt disse unge end blandt unge med hhv. ufaglærte forældre og forældre med en videregående uddannelse.

Blandt unge på gymnasierne med lave karakterer er der flere med forældre med videregående uddannelse. 39 pct. har forældre med videregående uddannelse, mens 24 pct. af de unge på erhvervsuddannelserne har forældre med videregående uddannelse.

FIGUR 6

Forældres uddannelse

Figuren viser elever med under 6,0 i grundskolekarakterer, der starter på en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse fordelt efter forældres højeste fuldførte uddannelse og udfaldsmål for ungdomsuddannelsen. "Opfylder ikke gym. formål" er beregnet for elever med samme karakteristika, der påbegyndte ungdomsuddannelsen i 2015/2016.

Forældres højeste fuldførte udd.	Andel på gym.	Andel på eud	Frafald fra gym.	Frafald fra eud	Opfylder ikke gym. formål
Ufaglærte	22,8%	25,8%	36,8%	50,3%	55,9%
Faglærte	38,3%	50,7%	30,9%	35,8%	55,1%
Videregående	38,9%	23,5%	32,5%	37,1%	47,6%

Anm.: Andele og frafald er beregnet for elever med under 6,0 i gennemsnit fra lovbundne prøver i grundskolen, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i skoleåret 2018/2019 direkte efter grundskolen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Gymnasieelever ville også have haft højt frafald på erhvervsuddannelserne

Der er som ovenstående afsnit viser forskel på de unge med lave karakterer, der starter på en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse. Nogle af disse forskelle har også stor betydning for frafald på uddannelserne.

Vi vil gerne undersøge, om de unge på gymnasierne ville have større sandsynlighed for at gennemføre en erhvervsuddannelse. Det undersøger vi ved at sammenligne gymnasieeleverne med unge på erhvervsuddannelserne, som ligner gymnasieeleverne på tværs af en lang række baggrundsforhold. Til det formål benytter vi en metode, der hedder *entropy balancing*, der netop sikrer, at eleverne på erhvervsuddannelserne udvælges, så der er balance på alle de relevante baggrundsforhold. Alle elever på erhvervsuddannelserne indgår i analysen, men de elever, der ligner de unge på gymnasierne mest, får en større betydning i analysen.

Ca. 33 pct. af de unge, der går i gang med en gymnasial uddannelse lige efter grundskolen med et karaktergennemsnit i lovbundne prøver på under 6,0, har afbrudt den gymnasiale uddannelse. Det er i

Figur 7 repræsenteret ved den første søjle til venstre.

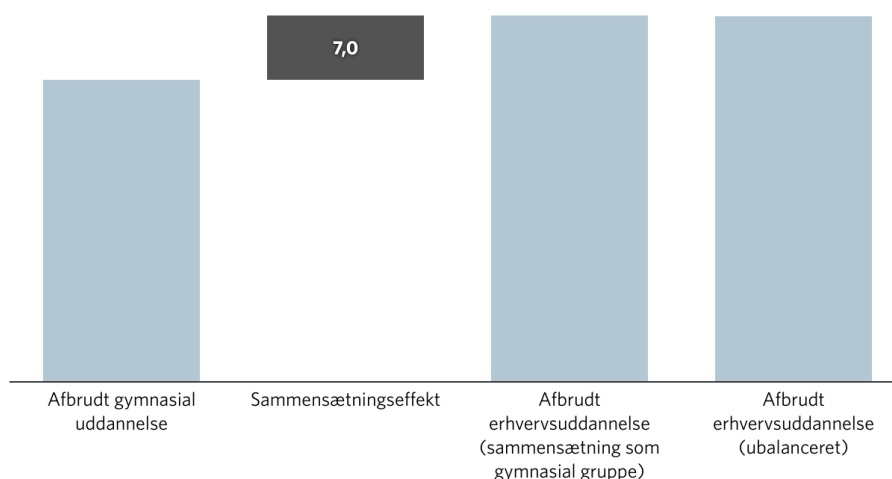
Sammenligner vi de unge med lave grundskolekarakterer på gymnasierne med en tilsvarende balanceret gruppe af unge med lave grundskolekarakterer på erhvervsuddannelserne, ville vi fortsat forvente, at flere ville falde fra erhvervsuddannelsen end gymnasiet. Der er ca. syv pct. større sandsynlighed for at falde fra en erhvervsuddannelse end den gymnasiale uddannelse. Det er i Figur 7 repræsenteret ved den mørkegrå søjle.

Frafaldsrisikoen blandt elever på erhvervsuddannelserne er dermed ca. 40 pct., uanset om vi ser på alle de unge, der starter på erhvervsuddannelserne, eller korrigerer for baggrundsforhold, så vi sammenligner med en gruppe, der ligner gymnasieeleverne. Det fremgår af de to søjler til højre i Figur 7.

FIGUR 7

Unge med lave karakterer har større sandsynlighed for at afbryde en erhvervsuddannelse end en gymnasial uddannelse

Figuren viser den estimerede sandsynlighed for, at unge med lave karakterer, der starter på gymnasiet, ville afbryde deres erhvervsuddannelse.

Anm.: Analysen er lavet med entropy balancing, hvor der er taget højde for sammensætning på karakterinterval, herkomst, køn, køn*herkomst, svær baggrund ved hhv. den unge selv og forældre (kriminalitet, misbrug, svær psykisk sygdom), begge forældre i beskæftigelse, enlig forældre, psykisk sygdom ved hhv. den unge selv og forældre, fritidsjob, offer for vold/misbrug, forebyggende foranstaltninger i barndommen, forældre indkomst (kvintiler), forældres uddannelse, skolebaggrund (alm. tiende, efterskole i tiende, efterskole i niende, specialklasse i niende) og fravær i niende. Effekten er signifikant på 1 pct. konfidensinterval. Analysen er lavet med pakken "WeightIt" i R.

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Gymnasieelever med lave karakterer læser ofte ikke videre

Ifølge gymnasieloven er formålet med gymnasiet, at man skal påbegynde en videregående uddannelse efterfølgende. Her ser vi på de unge, der gik i gang med en ungdomsuddannelse i 2015/2016, som kan følges i op til otte år, frem til september 2023. Det giver mulighed for at følge de unge i op til fem år efter afsluttet gymnasial uddannelse. "Succeskriteriet" bliver dermed at fuldføre gymnasiet og påbegynde en videregående uddannelse inden for fem år. Sammenligningsgrundlaget er de unge, der startede på - og har afsluttet - en erhvervsuddannelse.

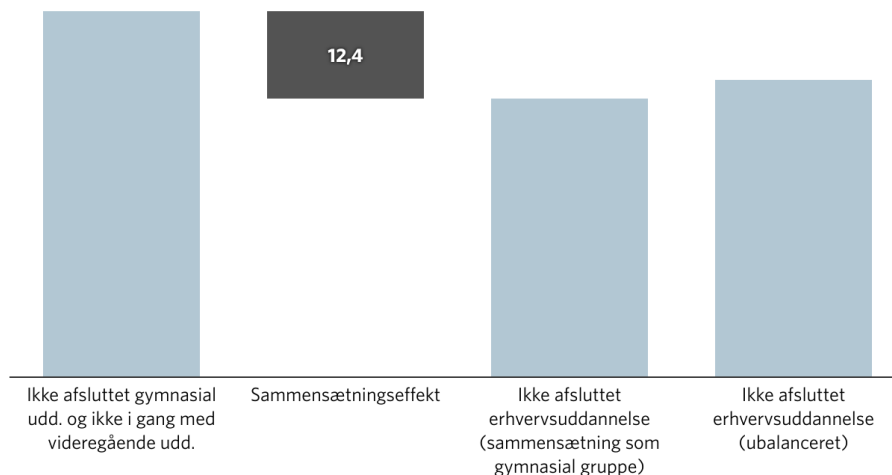
I udgangspunktet er sandsynligheden for at fuldføre den gymnasiale uddannelse og påbegynde en videregående uddannelse for unge med relativt lave karakterer fra grundskolen på 48 pct. Det vil sige, at 52 pct. af de unge med lave karakterer, der starter på gymnasierne, ikke opfylder formålet med gymnasiet. Det er repræsenteret ved den venstre søjle i Figur 8.

Blandt unge, der i stedet begyndte på en erhvervsuddannelse i 2015/2016, men som ligner de unge på gymnasiet på en lang række baggrundsforhold, er frafaldet på 40 pct. Det er repræsenteret ved den tredje søjle fra venstre i Figur 8. Sandsynligheden for at fuldføre en erhvervsuddannelse er dermed 12,4 pct. større, end sandsynligheden for at fuldføre en gymnasial uddannelse og efterfølgende påbegynde en videregående uddannelse, når man kontrollerer for de unges baggrundskarakteristika. Det er repræsenteret ved den mørkegrå søjle i Figur 8. De unge, der rent faktisk startede på en erhvervsuddannelse i 2015/2016 havde et frafald på 42 pct. Det er repræsenteret ved søjlen længst til højre i Figur 8.

FIGUR 8

Unge med lave karakterer har større sandsynlighed for at fuldføre EUD end for at fuldføre gymnasiet og fortsætte på en videregående uddannelse

Figuren viser den estimerede sandsynlighed for, at unge med lave karakterer, der starter på gymnasiet, ville gennemføre en erhvervsuddannelse.

Anm.: Analysen er lavet med entropy balancing, hvor der er taget højde for sammensætning på karakterinterval, herkomst, køn, køn*herkomst, svær baggrund ved hhv. den unge selv og forældre (kriminalitet, misbrug, svær psykisk sygdom), begge forældre i beskæftigelse, enlig forælder, psykisk sygdom ved hhv. den unge selv og forældre, fritidsjob, offer for vold/misbrug, forebyggende foranstaltninger i barndommen, forældre indkomst (kvintiler), forældres uddannelse, skolebaggrund (alm. tiende, efterskole i tiende, efterskole i niende, specialklasse i niende) og fravær i niende. Effekten er signifikant på 1 pct. konfidensinterval. Analysen er lavet med pakken "WeightIt" i R.

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Unge kvinder og unge med anden etnisk herkomst har højt frafald på erhvervsuddannelser

Som Figur 1 viste, er der større forskelle, når vi fordeler de unge efter herkomst. Unge med anden etnisk herkomst end dansk er overrepræsenterede blandt unge med lave grundskolekarakterer i gymnasiet.

Vi har derfor gentaget den overordnede analyse for hver af de fire kombinationer af herkomst og køn. Tabel 1 viser det forventede frafald fra erhvervsuddannelserne, når vi tager højde for sammensætningen på baggrundsvariabler for de unge, der starter i gymnasiet.

Blandt unge mænd med dansk baggrund er der ikke signifikant forskel på frafaldssandsynligheden på erhvervsuddannelserne og gymnasiet, når vi tager højde for baggrundsforhold. Der er ca. 30 pct. sandsynlighed for at afbryde begge typer af ungdomsuddannelser for unge mænd med dansk baggrund.

Der er en lidt mindre sandsynlighed for, at unge mænd med dansk baggrund, der har en sammensætning som dem, der starter i gymnasiet, ville falde fra en erhvervsuddannelse, end blandt de unge mænd, der faktisk går i gang med en erhvervsuddannelse. Det skyldes, at unge mænd, der starter i gymnasiet, har en lidt stærkere baggrund end unge mænd med dansk baggrund, der starter på en erhvervsuddannelse.

For de øvrige grupper er sandsynligheden for at falde fra en erhvervsuddannelse højere end sandsynligheden for at falde fra en gymnasial uddannelse, når man tager højde for sammensætningen blandt dem, der starter i gymnasiet.

TABEL 1

Større frafald på erhvervsuddannelser end gymnasiet - men ikke for unge mænd med dansk baggrund

Tabellen viser den estimerede sandsynlighed for at fuldføre en erhvervsuddannelse for unge, der startede på gymnasiet i skoleåret 2018/2019 med et karaktergennemsnit fra grundskolen på under 6,0.

	A. Forventet frafald fra EUD	B. Faktisk frafald fra GYM	C. Faktisk frafald fra EUD	Effekt (A-B)	Signifikans
Samlet	39,9 (38,2-41,6)	32,9	39,8	7,0	***
Mænd, dansk herkomst	29,6 (27,2-31,9)	31,0	34,2	-1,5	
Kvinder, dansk baggrund	42,6 (39,3-45,9)	30,3	44,4	12,3	***
Mænd, anden herkomst	52,5 (47,6-57,5)	39,4	58,5	13,1	***
Kvinder, anden herkomst	61,6 (55,3-67,9)	36,5	53,8	25,1	***

Anm.: A) Forventet frafald for gym.population på erhvervsuddannelse. B) Faktisk andel, der falder fra gymnasiet. C) Faktisk frafald fra erhvervsuddannelser. Signifikansniveauer: *) 10 pct., **) 5 pct., ***) 1 pct. målt på om forskellen mellem A og B er signifikant.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE)

Unge mænd med dansk baggrund fuldfører oftest erhvervsuddannelserne og læser oftest ikke videre efter gymnasiet

Også når vi ser på den lidt ældre gruppe, der kan følges i op til otte år, er der samlet set flere, der ikke går i gang med en videregående uddannelse efter gymnasiet, end der afslutter en erhvervsuddannelse.

Når man tager højde for sammensætningen blandt de unge, der starter på en treårig gymnasial uddannelse og på en erhvervsuddannelse, så er der for både kvinder med dansk og anden etnisk herkomst, ikke nogen statistisk signifikant forskel på, om man gennemfører en erhvervsuddannelse eller gennemfører en gymnasial uddannelse og påbegynder en videregående uddannelse efterfølgende.

Blandt unge mænd med dansk baggrund er der en stor og signifikant forskel på de to udfald. Det er meget mere sandsynligt at fuldføre en erhvervsuddannelse, end det er sandsynligt at fuldføre gymnasiet og gå i gang med en videregående uddannelse. Forskellen er på hele 27,9 procentpoint.

Blandt unge mænd med anden etnisk herkomst end dansk er der 5,3 procentpoint forskel på succesraten for de to ungdomsuddannelser, i gymnasiernes favør. Forskellen er svagt signifikant.

For unge kvinder uanset herkomst er sandsynligheden for at fuldføre gymnasiet og påbegynde en videregående uddannelse omtrent den samme som sandsynligheden for at gennemføre en erhvervsuddannelse, når man tager højde for de unges baggrundsforhold. Denne forskel er ikke signifikant.

TABEL 2

Unge mænd med dansk baggrund og lave karakterer klarer sig ofte bedre på erhvervsuddannelserne end på gymnasiet

Tabellen viser den estimerede sandsynlighed for at fuldføre en erhvervsuddannelse for unge, der startede på gymnasiet i skoleåret 2015/2016 med et karaktergennemsnit fra grundskolen på under 6.0.

	A. Forventet frafald fra EUD	B. Opfylder ikke gym. formål	C. Faktisk frafald fra EUD	Effekt (A-B)	Signi- fikans
Samlet	39,7 (38,1-41,4)	52,1	42,3	-12,4	***
Mænd, dansk herkomst	30,7 (28,4-32,9)	58,6	35,8	-27,9	***
Kvinder, dansk baggrund	45 (42-48)	45,4	48,4	0,4	
Mænd, anden herkomst	58,7 (53,3-64,1)	53,4	66,1	5,3	*
Kvinder, anden herkomst	43,2 (36,5-49,9)	44,9	53,9	-1,7	

Anm.: A) Forventet frafald for gym.population på erhvervsuddannelse. B) Faktisk andel, der ikke overgår fra gym til videregående. C) Faktisk frafald fra erhvervsuddannelser. Signifikansniveauer: *) 10 pct., **) 5 pct., ***) 1 pct. målt på om forskellen mellem A og B er signifikant.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE)

Højere adgangskrav til gymnasiet stiller højere krav til resten af uddannelsessystemet

Analysen viser, at mange unge med lave karakterer ikke kommer godt på vej i uddannelsessystemet. Der er et højt frafald på både gymnasierne og erhvervsuddannelserne for unge med lave grundskolekarakterer, og unge med lave karakterer har desuden en lav overgang til videregående uddannelse, hvis de fuldfører gymnasiet.

Et politisk ønske om at hæve adgangskravene til gymnasiet risikerer at stille mange unge i en vanskelig position, for sandsynligheden for at få en succes på erhvervsuddannelserne er i mange tilfælde ikke højere end på gymnasiet. For nogle unge tyder analysens resultater på, at erhvervsuddannelserne ikke er en attraktiv vej. Det gælder unge kvinder uanset herkomst og unge mænd med anden etnisk herkomst, mens unge mænd med dansk herkomst ofte klarer sig bedre på erhvervsuddannelserne end på gymnasiet.

Hvis adgangskravene til gymnasiet hæves, kræver det altså, at der også bliver stillet højere krav til resten af uddannelsessystemet. Det handler om bedre rammer om erhvervsuddannelserne, så flere unge får lyst til at gå den faglærte vej og frafaldet sænkes, men for mange unge er valget af ungdomsuddannelse ikke oplagt. Det kan derfor være relevant at se på muligheden for – som Reformkommissionen har foreslået – at indføre en ny type ungdomsuddannelse, der kan give et indblik i en bred vifte af uddannelsesvalg fra faglært til videregående niveau.

1 "Ansvar for Danmark, Det politiske grundlag for Danmarks regering", Regeringen, december 2022.

2 [Indikatorer for lav elevtrivsel \(uvm.dk\)](#)

**3 Benjaminsen, L. (2018) Socialt udsatte borgeres brug af velfærdssystemet
<https://www.vive.dk/media/pure/qz51o1v8/1717876>**